

SIOSTRA DULCISSIMA, KS. JÓZEF CZEMPIEL, HANIK I INNI... PERŁY NASZEGO LOKALNEGO ŚWIATA

W dniach 20-22 maja w Raciborzu odbędą się I Dni Dulcissimiańskie – spotkanie modlitewne, któremu towarzyszyć będzie refleksja naukowa i teologiczna, poświęcone Służebnicy Bożej **s. Marii Dulcissimie Hoffmann**. Niech to wydarzenie (do udziału w którym serdecznie zapraszamy) stanie się okazją do refleksji o duchownych, którzy kształtowali oblicze naszej (i s. Dulcissimy) małej ojczyzny, sami przez śląski etos będąc kształtowanymi.

Siostra Dulcissima przysłała na świat 7 lutego 1910 jako Helena Hoffmann w sąsiadującej z Hajdukami świętochłowickiej Zgodzie. Górny Śląsk, a może ściślej nawet najbliższe okolice: Świętochłowice, Hajduki, Kochłowice były wówczas miejscem zadziwiającego religijnego ożywienia. Ziemia ta – nasz lokalny świat – wydała wielu wybitnych duchownych, znamienitość wielu z nich tutaj się kształtowała, zmieniając to miejsce i nas samych. Przyjrzyjmy się tylko kilku zaledwie wybranym sylwetkom.

Sługa Boża Maria Dulcissima Hoffmann

W Świętochłowicach 16 kwietnia 1880 r. urodził się **bp Teodor Kubina** (zm. 13 lutego 1951), który do seminarium duchownego wstąpił po ukończeniu gimnazjum w Królewskiej Hucie (dzisiejszy Chorzów), posługiwał tutaj także jako wikariusz. Był pierwszym redaktorem naczelnym „Gościa Niedzielnego”, twórcą częstochowskiego seminarium duchownego i tygodnika „Niedziela”. Z parafii św. Józefa na Zgodzie

w Świętochłowicach wywodzi się urodzony 17 grudnia 1919 r. **abp Jerzy Stroba**. Po sąsiedztwie, w nieodległych Kochłowicach (obecnie Ruda Śląska) niespełna miesiąc przed urodzinami Heleny – 9 stycznia 1910 r. przyszedł na świat Sługa Boży **bp Wilhelm Pluta** (zm. 22 stycznia 1986 r.). W 1891 r. w Królewskiej Hucie urodził się **ks. August Froelich**, przeciwnik narodowego socjalizmu, opiekun robotników przymusowych, który 22 czerwca 1942 r. został zamordowany w Dachau. W Świętochłowicach przyszedł na świat (dwa lata po siostrze Dulcissimie) inny duchowny i więzień Dachau oblat **ks. Antoni Matuś**, który wspomniany jest m.in. jako bohater nietypowego wydarzenia, a mianowicie meczu piłki nożnej rozegranego w obozie koncentracyjnym 9 maja 1943 r. między polskimi i niemieckimi księżmi (wygranego przez Polaków). Kontrowersyjne zawody, wzbudzające niechęć starszych kapłanów były wynikiem propagandy władz obozu, które chciały odwiedzające to miejsce komisje zapewnić o godnych warunkach, w jakich przebywają więźniowie. Zaledwie 4 lata młodszy od Heleny Hoffmann był pochodzący z pobliskiego Chorzowa Starego **ks. Jan Macha** (jego beatyfikacja, przypomnijmy, odbyła się w listopadzie 2021 r. w archikatedrze katowickiej), ściety przez Niemców na gilotynie 3 grudnia 1942 r. w katowickim więzieniu. Ks. Macha zwany „Hanikiem” wikarym był w rudzkim kościele św. Józefa, od którego parafialny kościół św. Józefa w Zgodzie jest odległy zaledwie o kilkanaście kilometrów. Dwa lata po śmierci s. Dulcissimy (6 listopada 1938 r.) w Świętochłowicach przyszedł na świat salwatorianin, **ks. prof. Antoni Kielbasa** (zm. 15 VII 2010 r.), niestrudzony badacz i propagator kultu św. Jadwigi Śląskiej. Ks. prof. Kielbasa napisał biografię **bp. Adriana Włodarskiego** (urodzonego w 1807 r. w Dolnych Hajdukach, późniejszego pomocniczego bp wrocławskiego).

Robotnicza Zgoda rozwijała się dynamicznie (wpływ na to miał, podobnie jak w Hajdukach i innych okolicznych gminach intensywny rozwój przemysłu). Przybywało mieszkańców, których trzeba było otoczyć opieką duszpasterską. Początkowo nabożeństwa odprawiano na terenie przyhutniczej szkoły. W 1869 r. bp wrocławski Heinrich Förster zgodził się na powstanie kuracji, do prowadzenia której wskazano **ks. Emila Korusa**, dotychczasowego wi-

Bł. Jan Franciszek Macha

karego parafii św. Barbary w Królewskiej Hucie. Kuracja dysponowała kaplicą szkolną z dobudowaną do niej zakrystią. Zasięgą ks. Korusa było uzyskanie pozwolenia na utworzenie na terenie Czarne Lasu gminy szkolnej, co z kolei umożliwiło przekształcenie szkoły w Zgodzie z prywatnej na publiczną, a także doprowadzenie do budowy kościoła. Samodzielną parafią stała się Zgoda w 1883 r. Ksiądz Korus pełnoprawnym proboszczem został dopiero w 1887 r. Ksiądz Korus w roku urodzenia Heleny Hoffman zastąpił pochodzący z Łazisk w powiecie rybnickim ks. Edward Adamczyk (w latach 1898–1901 pracował w Zgodzie jako wikary). Warto dodać, że w latach poprzedzających urodziny Heleny w parafii pracowali wyróżniający się aktywnością i polskimi sympatiami wikarzy ks. Wojciech Kokot (w parafii w latach 1901–1903), ks. Zygfryd Nocoń (w parafii w l. 1903–1908) oraz ks. Jan Bujara (w parafii w 1905) i ks. Franciszek Sitek. (1907–1910). W najbliższym sąsiedztwie – w Wielkich Hajdukach od 1922 proboszczowską posługę pełnił **ks. Józef Czempiel** wyniesiony przez św. Jana Pawła II w 1999 r. wraz ze 108 męczennikami II wojny na ołtarze. Byli wśród nich także dwaj werbiści; pochodzący z niedalekiego Chorzowa Starego werbista ojciec **Ludwik Mzyk** (1905–1940) oraz urodzony w Kostuchnie (dziś dzielnica Katowic) ojciec **Stanisław Kubista** (1898–1940), a także proboszcz katowickiej parafii mariackiej **ks. Emil Szramek** (1887–1942).

Bp kardynał nominat Ignacy Jeż

W Zgodzie wikarym jako neoprezbiter był rocznikowy kolega ks. Machy, **ks. Konrad Szweda**, także więzień niemieckich obozów koncentracyjnych, a potem prześladowany także przez socjalistyczną władzę Polski Ludowej. Był jednym z tych, który wraz z **ks. Ignacym Jeżem** wskazywali na ks. Czempieła jako kandydata na ołtarze. Ks. Jeż zaś jako neoprezbiter w 1937 został wikarym w Wielkich Hajdukach. Ów późniejszy biskup i kardynał nominat trafił do Dachau, po tym jak w czerwcu 1942 zorganizował mszę św. (której sam nie odprawił) w intencji zamordowanego na początku maja proboszcza Czempieła. Wspomniani abp Stroba, bp

Sługa Boży bp Wilhelm Pluta

Pluta i bp Jeż objęli w trudnych latach napięć w relacjach polsko-niemieckich biskupstwa na ziemiach zachodnich. Biskup Pluta posługę biskupią pełnił w Gorzowie (do 1972 był to ordynariat gorzowski, od 1972 diecezja), ks. Jerzy Stroba najpierw był biskupem pomocniczym w Gorzowie, potem pierwszym diecezji szczecińsko-kamieńskiej, w końcu arcybiskupem poznańskim. Biskup Jeż pracował najpierw w Gorzowie, u boku bp. Pluty, potem został pierwszym ordynariuszem nowoutworzonej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Wychowani na Śląsku (bp I. Jeż urodził się w Radomyślu Wielkim k. Tarnowa, ale szybko rodzina jego

przeniosła się na Śląsk) i pracujący na Śląsku, znakomicie orientujący się w polsko-niemieckich relacjach, znający niemiecki język oddali nieocenione usługi na rzecz pojednania polsko-niemieckiego i funkcjonowania Kościoła na terenie ziem, które dopiero w 1945 r. znalazły się w granicach Polski.

Już tak pobieżny ogląd wskazuje na specyfikę środowiska, w jakim kształtowała się i wzrastała świętość nie tylko Dulcissimy, ale tysięcy Ślązaków. Śląski etos kształtował urodzonych i wychowanych tu duchownych, ci zaś rozwijali śląską pobożność, będącą nieodłączną częścią owego etosu.

JACEK KUREK

I DNI DULCISSIMIAŃSKIE (20–22.05.2022)

Racibórz – Brzezie nad Odrą 20-22 maja 2022 r.

Piątek, 20 maja 2022 r.

19.30 – 21.30 – Kościół parafialny - Czuwanie modlitwne

Sobota, 21 maja 2022 r.

9.00 – Eucharystia (przew. JE bp Andrzej Czaja) Kościół Farny w Raciborzu,

– homilia ks. bp. Jan Kopiec.

10.30 – Otwarcie sympozjum pt.

„Służebnica Boża Dulcissima Hoffmann. Dzieciństwo i młodość śląskiej mistyczki w kontekście politycznospołecznym pierwszej połowy XX wieku”

Wystąpienia: Moderators (Grzegorz Wawoczny), Przedstawiciela Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Matki Generalnej dr. Sybilli Kołtan z Rzymu, Prezydenta Miasta Raciborza.

10.50 – Dr Bernard Linek – Instytut Śląski w Opolu:

Polityka narodowościowa na Górnym Śląsku w pierwszej połowie XX wieku.

11.20 – Dr Jacek Kurek – Muzeum w Chorzowie:

Świętochłowska Zgoda – małe centrum Świata. Lokalność w horyzoncie *uniwersum*.

11.50 – Dr hab. Halina Dudała, prof. Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie:

Rodzina Heleny Hoffmann.

12.20 – 12.35 - dyskusja

12.35 – 13.00 - Przerwa na kawę

13.00 – ks. dr Przemysław Krakowczyk SAC, postulator w procesie beatyfikacyjnym sługi Bożego ks. Stanisława Szulmińskiego SAC:

Wpływ duchowości św. Teresy od Dzieciątka Jezus na życie wewnętrzne Służebnicy Bożej Heleny Hoffmann SMI.

13.30 – Ks. dr hab. Henryk Olszar, prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach:

Wpływ kapłanów na kształtowanie się duchowej sylwetki Dziecka Łaski, s. Dulcissimy Hoffmann.

14.00 – Komunikat Pani Postulator.

14.15 – 15.00 Panel dyskusyjny

15.00 – Przerwa

16.00 – 18.00 – zwiedzanie Raciborza z przewodnikiem

19.00 – Koncert Chóru „Brzezie” (Pieśni maryjne przeplatane myślami Oblubienicy Krzyża) – kościół farny (Racibórz albo Brzezie)

Niedziela, 22 maja 2022 r.

10.30 – Eucharystia pod przewodnictwem J.E. abp Adriana Galbasa SAC (kościół w Brzeziu)

- *Po mszy piknik rodzinny (Świętochłowice, Gąsiorowice, Siostry Maryi Niepokalanej)*